

244

Kereskedelmi oktatásunk története

1791-ben a pesti kereskedők testülete javaslatot terjesztett az országgyűlés kereskedelmi bizottsága elé a szakmai oktatás bevezetése érdekében. „Szükséges, hogy minden kereskedő a szakmájának megfelelő... képzettséget mutasson ki... kellő szakképzettség nélkül ne szabadjon senkinek üzletet nyitnia.”

A céhekbe tömörült kereskedő testületek gyakorlati képzettséghez kötötték a kereskedelem gyakorlását.

A kapitalizmus kialakulásával a kereskedelem egyre szerteágazóbbá vált és mind nagyobb szakműveltséget igényelt, ennek folyamán fokozatosan jött létre a kereskedelmi oktatás több különböző formája.

Kereskedelmi tárgyú anyagokat a többi tantárgy mellett az 1770-es évek közepétől az egyházi iskolákban is tanítottak egyebek között számtant, közgazdaságtant, könyvvitelt, levelezést. Jelentős számban oktatják a kereskedelmi anyagot a magániskolákban, a különböző kereskedelmi testületekben és kalmártársaságokban.

A kereskedelmi oktatás első szervezete, de még nem kötelező formája 1830-ban kezdődött a kereskedelmi tanulók vasárnapi iskolájával. Ebben az évben nyílt meg Pesten az első mindennapos kereskedelmi szakiskola. A

pesti példa alapján az ország több városában hoztak létre hasonló iskolákat.

A fejlődő gazdasági élet egyre jobban megkívánta és a kereskedő társadalom érezte a rendszeres középfokú oktatás szükségességét. A Pesti Polgári Kereskedők és a Nagykereskedők Testülete kezdeményezésére 1857-ben megnyílt a **Pesti Kereskedelmi Akadémia**.

A Kereskedelmi Akadémia a mai fogalmak szerint nem érte el az akadémiai szintet, de az oktatás terén nagy előrelépést jelentett. Az akadémia osztályaiból, illetve annak mintájára alakult ki hazánkban a felső kereskedelmi oktatás.

Az 1905–1906-os iskolaévben 37 felsőkereskedelmi iskola volt 6151 tanulóval. Az iskolát végzetek elhelyezkedése nem ütközött nehézségbe, mert a fejlődő hazai kereskedelemben — a családi vezetés alatt levő egységek mellett — fokozatosan létrejöttek a több alkalmazottat foglalkoztató vállalatok. 1890-től 1900-ig 12 790-ről 25 839-re szaporodott a kereskedelmi alkalmazottak száma.

A nők kereskedelmi oktatásával 1888 óta foglalkoztak szaktanfolyamokon. Az első időben hathónapos, majd 8 és 10 hónapos tanfolyamokon vettek részt, elsődlegesen irodai munkára képezték őket. A tananyag közt áruismeret nem is szere-

A Földművelés, Ipar- és Kereskedelmi Minisztérium ajándékai a kereskedelmi iskolának

pelt. Heti 18–20 órás tanítási idő volt, a gyorsírás bevezetésével heti két órával növekedett az óraszám. A tanítás ideje délután 5 óránál tovább nem terjedhetett. A századforduló idején, 15–20 tanfolyam volt, évente 550–650 növendék végezte el a tanfolyamokat.

A felnőttek esti továbbképzése 1880-tól, a középiskolát végzetek egyéves kereskedelmi szak-

tanfolyamának a bevezetése is ebben az időben kezdődött.

A felszabadulás után csak vonatottan indult meg a kereskedelmi tanulók szakoktatása. Az ötvenes évek közepéig nem volt szabad kereskedelmi tanulókat szerződtetni. A közép és felsőkereskedelmi iskolák egy része megszűnt vagy csak kevés hallgatót oktattak itt. Később az életszínvonal-politika helyes értelmezése helyére tette a lakossági ellátás fontosságát és ezen keresztül a kereskedelmi munka megfelelő értékelését.

Ma az állami és szövetkezeti kereskedelem és vendéglátás különböző területein közel 450 000 dolgozó tevékenykedik. A Belkereskedelmi Minisztérium Oktatási Főosztálya szakmai irányítási és felügyeleti területén az elmúlt oktatási évben több mint százezer hallgató részesült különböző szintű oktatásban. A Marx Károly Közgazdaság Tudomány Egyetem Belkereskedelmi Tagozatán évente 60–70 hallgató fejezi be tanulmányait.

A Kereskedelmi Oktatástörténeti kiállítással célunk visszatekinteni a több mint 150 éves oktatás-történet szép hagyományaira és rámutatni a jelen nagy feladataira.

Somogyi Sándor
a Kereskedelmi
és Vendéglátóipari Múzeum
igazgatója

A fiatal kereskedelmi dolgozók gyakori látogatói a Kereskedelmi Múzeumnak

